

Replik til Niels Egelund's kritik af artikel om frafald i ungdomsuddannelserne

Peter Allerup, professor, Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet, nimmo@dpu.dk

Jeg er glad for at kunne svare på den fremførte kritik. Niels Egelunds udgangspunkt for sin kritik gælder mine to markeringer af, at PISA's prædikative validitet er svag, dvs en Pisa-score kan ikke benyttes som »pegepind« for, om en elev gennemfører/er i gang med en ungdomsuddannelse eller dropper ud. Det skal med det samme bemærkes, at det, der diskuteres, altså er den prædikative validitet *mht. frafald eller ej fra en ungdomsuddannelse*. Der kunne i princippet være tale om andre sider af den prædikative validitet, fx i form af prædiktion af niveauet (karakteren) af et eksaminationsresultat opnået senere i elevernes liv. Denne fortolkning af begrebet »prædikativ validitet« er velkendt f.eks. fra den obligatoriske sprogscreening af 2-årige børn, hvor screeningsresultaterne benyttes til at forudsige resultater, som barnet senere opnår, f.eks. ved en læseprøve i 3. klasse. Høj prædikativ validitet af sprogscreeningen sikrer i dette tilfælde en mulighed for at udøve »rettidig omhu« mht. at gribe ind i et forløb, der ellers ved 3. klasse kunne vise sig ved svage 3. klasses testresultater.

At forlade en ungdomsuddannelse sker i Københavns Kommune for ca. 27 pct. af elevernes vedkommende og er ret beset et uacceptabelt højt tal. Forskellige politiske initiativer har bragt forslag til nedbringelse af dette

tal på banen, og et fællestræk ved disse initiativer er en accept af, at PISA score faktisk *har* en høj prædikativ validitet: Etablering af bedre læsefærdigheder, og efter folkeskolen, generelt bedre uddannelsesniveauer. Jeg er af den opfattelse, at det er »ærgerligt«, at man ikke bare kan bruge en PISA-score til at regne på sandsynlighederne for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Det ville klart gøre livet lettere, specielt for de politikere, som ønsker initiativer igangsat af den beskrevne type. Jeg fremfører i artiklen argumenter for, at man ikke kan benytte PISA-scores som screeningsinstrument mht. forudsige frafald og noterer samtidig, at Københavns Kommune nu har opgivet at gennemføre PISA som evalueringsbidrag til deres øvrige evalueringer. Det angives i begrundelserne herfor, at de informationer som PISA leverer angående eleverne ikke bidrager effektivt til de øvrige informationer, som kommunen allerede er i besiddelse af. Når der tales om, at PISA-København »generelt kun udviser små udsving fra år til år« – trods forskellige interventioner undervejs – er der i mine øjne tale om ét blandt flere symptomer på, at PISA scorene har lav prædikativ validitet. Og det har politikerne selv opdaget, uden at se på mine beregninger! PISA har nu kørt i 12 år og det ville klæde kritikeren, og lederen af PISA gennem alle disse år at pege mere præcist på, hvor-

dan man ved hjælp af de mængder af data, som PISA har kastet af sig over årene, kan forbinde PISA resultater over årene med senere »adfærd« for eleverne, uddannelses-, arbejds- og socialt. Måske opdager politikerne i ministeriet derved, lige som deres Københavnske kolleger, at de ikke kan bruge PISA scorerne »fremadrettet« og at de derfor kan spare mere end 10 mio. kr for hver PISA-runde?

En vigtig, anden begrundelse for, at København har opgivet at benytte resultaterne fra PISA er: »De viser ikke direkte, om eleverne har viden og færdigheder i forhold til Fælles Mål«. Denne vinkel på PISA er velkendt for forskere, der skelner mellem *literacy orienterede* undersøgelser – som PISA – og *curriculum orienterede* undersøgelser – som fx IEA's TIMSS og PIRLS, de Nationale Test og folkeskolens afgangsprøver ved 9. klasse. For det første betyder det, at de *kompetencer* som PISA dermed sættes til at måle, med vilje er frigjort fra læringsmål i et pensum, og det bliver umuligt at sige noget om et givet resultat (i form af et antal rigtige, en score) er udtryk for en »god« eller »svag« præstation. Jeg giver derfor ikke noget for kritikerens argumenter om, at kloge hoveder har sat sig sammen og analyseret sig frem til, at PISA scorer under 407 kommer fra fagligt set meget dårlige elever. Faktum er, at de internationale referencer og normer fra PISA 2000 blev *arbitrært* defineret med 500 som middeltal og 100 som standardafvigelse, og de blev lagt dér, ganske uanset om opgaverne var lette eller svære at svare på (dvs. høje eller lave rigtighedsprocenter). Tallet 407 er et rent statistisk cut-point. Det er ikke mange undt at regne »baglæns« fra en PISA score til en simpel, gammeldags procent-rigtig værdi, men i Allerup (2011) er det gjort. Det vises her, at der bag tallet 407 gemmer sig elever der har procent-rigtige på 42 pct. (PISA 2000) og, som ved andre opgavesammensætninger har op til halvdelen af opgaverne besvaret korrekt. Til sammenligning kan man beregne,

at den gennemsnitlige PISA-elev har besvaret lidt over 60 pct. rigtigt. Som anført ligger det fjernt for ethvert dansk karaktersystem at udråbe elever, der klarer ca. halvdelen af et opgavesæt korrekt for en »svag« præstation. Hvordan de kloge hoveder, som kritikerne refererer til er kommet frem til deres karakteristik af denne gruppe som *manglende funktionel læsekompetence*, er lidt af en gåde. Det kunne jo være én af begrundelserne for, at ca. 25 pct. af denne lavt præsterende 407-gruppe, udpeget af PISA alligevel klarer sig vel igennem en gymnasial ungdomsuddannelse?

Kritikken bebrejder mig i øvrigt betegnelsen funktionelle analfabeter for denne gruppe elever og henviser til, at det er noget der er opfundet uden for PISA's domæne. Det er jeg ikke enig i. Det koster kun 3 minutter at Google sig frem til følgende, der viser at *funktionelle analfabeter* er et solidt indarbejdet begreb, understøttet af PISA's ejer OECD og Store Danske ordbog samt et tilfældigt klip fra pressen, se figuren side 57.

Niels Egelund mener at betegnelsen *confounder* er misforstået i artiklen. Ja ligefrem fejlagtig. Det skal jeg som professionel uddannet inden for matematisk statistik undlade at rejse en polemik om, men blot kort citere definitionen fra en lærebog i matematisk statistik, der peger på »korrelation«, »sammenhæng«, »association« som grundelementer i definitionen af en *confounding variable*:

A number of difficulties can arise when trying to explore an inferential question. Often, problems arise because of confounding variables, which are variables that (as the name suggests) interfere with our understanding of the inferential question. --- to illustrate how a confounding variable (department) can create a spurious correlation between two other variables (gender and admissions status). When we correct for the interference caused by a confounding variable, we say that we have controlled for the variable.

Funktionelle analfabeter (andelen af de 16-65 årige der mangler fundamentale læse/skrive færdigheder) (1994-98)

Land	%	Sammenlign
1 Portugal	48	☐
2 Italien	47	☐
3 Polen	42,6	☐
4 Slovenien	42,2	☐
5 Ungarn	33,8	☐
6 Irland	22,6	☐
7 Storbritannien	21,8	☐
8 USA	20	☐
9 New Zealand (Aotearoa)	18,4	☐
10 Belgien	18,4	☐
11 Australien	17	☐
12 Schweiz	15,9	☐
13 Tjekkiet	15,7	☐
14 Canada	14,6	☐
15 Tyskland	14,4	☐
16 Nederlandene (Holland)	10,5	☐
17 Finland	10,4	☐
18 Danmark	9,6	☒
19 Norge	7,9	☐
20 Sverige	7,5	☐

Kilden er OECD

Du kan sammenligne de lande, der er sat kryds ved

Sammenlign alle data

Sammenlign alene Funktionelle analfabeter
(andelen af de 16-65 årige der mangler fundamentale læse/skrive færdigheder)

Oplysningerne er fra 2005. Kilde: OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) and Statistics Canada. 2005. Learning a Living by Earning Skills: First Results of the Adult Literacy and Life Skills Survey. Paris.

Store Danske Ordbog

Funktionel analfabetisme

er læse- og stavevanskeligheder, som gør det vanskeligt for voksne at deltage fuldt ud i samfunds- og arbejdsliv og at udnytte egne evner.

Næsten hver anden 2. generations-indvandrer i de københavnske folkeskoler forlader 9. klasse som funktionelle analfabeter og har dermed svært ved at læse. Det viser rapporten 'Pisa København 2010', der blev offentliggjort i går. Mere præcist er der tale om 46 % af eleverne.

Hvordan det skal lykkes at bygge et civiliseret samfund op med sådanne borgere står hen i det uvisse.

Kilde: Politiken 19. August 2011 side 6.

I Niels Egelunds verden, skabt af psykologer, mener man at kunne håndtere og fortolke en »retning« på sammenhænge og korrelationer i lys af »kausalitet«, et begreb, som er et fremmedord for den teoretiske matematiske statistik:

Psychology Glossary: Confounding Variable. A Confounding Variable is an extraneous variable whose presence affects the variables being studied so that the results you get do not reflect the actual relationship between the variables under investigation. When conducting an experiment, the basic question that any experimenter is asking is: »How does A affect B?« where A is the probable cause, and B is the effect. Any manipulation of A is expected to result in a change in the effect.

Selv om man inden for det praktiske psykologiske felt kan mene, at der *skal* være en vis kronologi mellem rækken af variable, hvor én af dem optræder som confounder, viser den konkrete virkelighed med undervisningsministerens seneste tiltag, at forberedelsen til – og til en vis grad valg af ungdomsuddannelse, sker *før* PISA afholdes ved 9. klasses afslutning.

Til slut gør Niels Egelund opmærksom på, at data kommer fra Københavns Kommune, hvor ca. 30 pct. af de unge har en anden etnisk baggrund end dansk. »Ja«, svarer jeg, det er da et mageløst held, så kan man for en gangs skyld studere fænomenet *etnicitet* på en solid facon i stedet for at skulle samle 3 elever fra Kolding sammen med 2 fra Skjern til en ganske lille bunke, der på afgørende vis kan svække styrken af de statistiske tests man planlægger at gennemføre. Niels Egelund begår i denne forbindelse også en anden fejl: I en international komparativ undersøgelse som PISA er det variationen *fra land til land* eller *population til population* der tæller – den enkelte population er uinteressant og de enkelte elever i populationen er helt uinteressante. PISA's forskningsresultater »lever« af velbeskrevne forskelle mellem de deltagende populationer – og dér er København, set fra PISA's side, en stærkt interessant population med en sammensætning af eleverne, som er helt forskellig fra forholdene ude i det almindelige Danmark. For at sætte sagen på spidsen, er det velkendt, også for Niels Egelund, at man ikke kan bruge *den enkelte elevs* PISA-score til noget som helst!